

חלק אבן העזר

סימן עד

בדין פאה נכרית

יעלה על הדעת שיהי' מותר להראות ענמה כעוצרת על דת משה, דהא לנאת נשיער ענמה מגולה אסור מן המורה" וודאי אין כונתו שגם פא"נ הוא מה"ת רק שצוה נראה שעוצרת על דת משה וזו היא הפריצותא וכדמוכח מהמשך דבריו שם "והשתא האריך יעלה על הדעת שיהא מותר לנאת בפאה נכרית מגולה לחוד טפי ממטפחת וכו'", וכ"ה בס' שאילת יעצ"ץ ח"א סי' ט' "וכן עיקר לענ"ד ללא עדיפא פאה נכרית מקלמה דצשוק אסורה מדת יהודית", ועוד אחרונים כמוצא בס' דת יהודית כהלכתה ובדבריו, ויותר מזה חלק גדול מהאחרונים אסרו רק משום מראית העין כמו"ש צשו"ת מהרי"ל דיסקין צשו"ת הרי צשמים בס' תשורת ש"י צס' אצקת רוכל לאצ"ד קאלמייא וכן צספרו מקרי דרדקי ועוד, ויש מגדולי האחרונים שלאסור כתבו סיבה לדדית וכמו"ש הגר"י שמלקיש צספרו שו"ת בית יצחק או"ח סי' י"ד וז"ל הנה הארכתי הרבה לעיקר הדין והיוצא מזה לדדינא אין להוכיח לאסור פיאה נכרית מדינא דגמ', וקצת ראוי יש להוכיח להיתר, אך אמנם יש לחוש לדברי האוסרין והם גדולי האחרונים והמורים, וגם לפי שע"י כן רבים יבואו לידי מכשול וחילול שבת גדול שסורקין הפיאה נכרית צשבת, גם הורה הנסיון שאחרי שהולכין צפיאה נכרית הולכין צשערות של

בס"ד ז"ך שבט תשנ"ד פעיה"ק ירושלם תובב"א להדר כב' דודי החשוב, צדיק במעשיו ירא ושלם טובא המוסר נפשו להיות ממצדיקי הרבים הרה"ח רבי אברהם ליפשיץ-בריזל שיחי' לאוי"מ.

שלו' וישע רב!

קבלתי את תכריך הכתבים בענין פאה נכרית ורצון יראיו יעשה לעבור על דברך, ומדי עיוני בהם אעיר את אשר נראה לענ"ד.

א

עיקר טענתך שהנך כותב משנה ומשלש דכיון שאיסור פריעת ראש הוא משום פריצותא, דהשיער מיפה את הראש כמוצא בדבריו פעמים רבות צשם הראשונים והאחרונים, א"כ ודאי דה"ה פאה נכרית הוא איסור מה"ת של פ"ר, פשטות הדברים ודאי דאינו כן, דאמנם מטעם זה יש לאסור מדרבנן משום דת יהודית ללא גריעתא מקלמה המצוה צכתובות עב:, אבל מדאורייתא האיסור רק נשיער ענמו ואף שנראה כמו השיער ענמו סו"ס הוא גוף זר וראש האשה אינו פרוע ככתוב צתורה. ודבר זה פשיטא לרוב מנין ובנין של האחרונים שאסרו פא"נ רק משום דת יהודית והראשון צשבת הוא המהר"י מינץ המוצא צס' צאר צבע סי' י"ח "כי אין

עצמן ללא מנכר וצאין לידי איסור דאורייתא, ועוד
אחרונים בסגנונות אחרים כמוצא שם בספר.

ומה שכתב דמגן גבורים או"ח סי' ע"ה אימא
שהוא איסור מה"ת, המעיין בדבריו יראה
דאינו כן, שכתב דמנכר כיון דאין צו רק משום דת
יהודית שנהגו בעצמן, א"כ ממילא דוקא בשערותיהן
עצמן נהגו אבל לא בפאה נכרית אבל רה"ר דהתורה
אוסרתה, שפיר אסור אף בפאה נכרית, וצ"ל לצאר
שכיון שהאיסור פ"ר צרה"ר הוא מה"ת ממילא
החמירו גם בפאה נכרית, וכן בירושלמי שכתב שצמזוי
הוא דת יהודית אין כל הכרח שצרה"ר הוא איסור
מה"ת.

ומדברי השלטי גבורים הוכח דק"ל שהאיסור
צפאה נכרית צרה"ר הוא מה"ת, דאל"ה
מה ס"ד לומר דמנכר יהא אסור (למסקנתך דהשה"ג
איירי במנכר), איני רואה כל הכרח בזה, דאם הי'
מנהג לא לילך צפא"נ גם במנכר, הי' בזה משום דת
יהודית כמו צרה"ר, ולזה הי' צריך להוכיח דנהגו בזה
היתר ואפילו נשים נדקניות. וכל מה שהאחרונים
פשיטא להם דמנכר שרי, כיון דאזלי צשיטת הראשונים
דמנכר שרי גם פריעת ראש ממש.

ולפי"ז כל הקושיות שהקשית צכפילות לשון על
דברי השה"ג בשבת שדבריו בעיקר נסבו
על דין ערוה צק"ש ודין פ"ר נזכר בדרך אגב, ואם
איירי צרה"ר הרי איסור פ"ר הוא מה"ת ודין ערוה
לגבי ק"ש הוא רק דרבנן צשיער, ומה שהארכת
טובא שאיסור פ"ר ודין ערוה צקריאת שמע הן צ'
דינים, הוא דבר פשוט ביותר והארכות אף למוחר.
לפמשנ"ת ודאי דגם צרה"ר לא הי' ס"ד שצפא"נ
הוא איסור מה"ת וכדפשיטא לרוב גדולי האחרונים
ופריעת ראש היינו דת יהודית כמ"ש בגמ' כתובות
עב: וק"ו א"כ נאמר שהוא רק משום מראית העין של
פ"ר, א"כ א"ש שדין ערוה לגבי ק"ש הוא איסור
דרבנן מנכר עצמו בכל דבר המציא לידי הרהור שאסור

לקרות ק"ש כנגדו וזה יסוד הדין של טפח צאשה
וק"ו צשיער יעוי' צחזו"א או"ח סי' ט"ו סק"ו
וצנשמת אדם צסי' ד' סק"א וצמש"כ לקמן ויש
להאריך בזה ואכ"מ, משא"כ דת יהודית אמנם הוא
חמור מאוד שיוצאת צלא כתובה, אך שורש האיסור
הוא מנהג הנשים כמבואר להלן, וכן מוכח מדברי
הגה"ק צשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונט' אחרון סי'
ר"ג) וו"ל ונ"ל דדוקא דניכר לכל שלא נעשה משער
של עצמה, אבל צלא"ה ודאי אסור כדקיי"ל לאסור דם
דגים וצכמה דוכתי משום מראית העין וצפרט לענין
איסור ערוה שהוא חשש הרהור עכ"ל, הרי דפשיטא
לי' יוסר לאסור לגבי ק"ש, וכן הגאון מקאלמייא
צספרו מקרי דרדקי (צראשית אות ל"ה) כתב וו"ל
שמלכד שזה איסור גמור אפילו צצית ואסור לצעלה
להזכיר את השם צצרהמ"ו וצקידוש וצשאר צרכות
וכו' אבל למראית העין נראה כאילו היא הולכת
פרועת הראש ממש. וא"כ אין פלא על השה"ג שיוסר
הי' פשוט לו לאסור משום חשש הרהור צק"ש שבו
פאה נכרית שזה לשיער ממש וכמו שהסתפקו
האחרונים צשיער מגולה של נכרית דאסור לקרוא
ק"ש כנגדו יעוי' צמ"צ סי' ע"ה ס"ק י"צ צשם
הח"א אף שאין לה כל איסור לילך צגלוי ראש, ולזה
דבריו צעיקר נסבו על ק"ש ועי'.

ב

ולגוף הנדון אמרתי אשיחה וירוח לי כי מאז קרוב
לעשרים שנה שלמדנו יחד את דברי השלטי
גבורים ונוכחתי שדברין מוצקים כצדל דלא התיר
צרה"ר ואזיל לשיטתו דגם צמנכר איכא איסור פריעת
ראש, הדבר לא נותן לי מנוח ולא מצאתי מרגוע
לנפשי. וליפטר צלא כלום א"א, חשבתי דאיה"נ אלה
הראשונים שהתחילו ללבוש פאה נכרית עברו על דת
יהודית או משום איסור מראית העין כמבואר
צאחרונים (אלא דהם סמכו על המקילין שסברו
שהשה"ג הקיל בזה), אך אחר שהדבר נהיה לנפוץ צין

החרדים והיום הוא דבר המוני, ליכא בזה משום דת יהודית וגם מראית העין, וק"ו שלמקילין אין איסור לקרות ק"ש כנגד פא"נ, דהרי אפילו כנגד שיער מגולה ממש יש אחרונים שהקלו במקומות שרוב הנשים הולכות בגילוי ראש יעוי' בערוה"ש סי' ע"ה ס"ו ובזן איש חי פרשת בא אות י"ב והעמיקו הכף החיים שם ס"ק י"ו. [ואמנם מהמ"צ שם סק"י ובחזו"א סי' ט"ו סק"א מוכח דגם במקום שהולכות בפריצות כיון שהדין מחייב לכסות הרי הוא בכלל ערוה ואסור לקרות כנגדו, ז"ל דאמנם בשיער אסור רק משום הרהור כמבואר בנשמת אדם כלל ד' סק"א והחזו"א שם סק"ו כתב דבכל טפח באשה ערוה הוא משום הרהור, אבל משום זה עשאוהו חכמים כערוה, משא"כ בפא"נ שאין כאן חפלא דערוה רק משום הרהור דהרי הוא גוף זר.] שהרי שורש הדבר מבואר ברמב"ם פכ"ד מהל' אישות הי"ב שדת יהודית הוא מנהג הנניעות שנהגו בנות ישראל, וכיון שנהגו כך קבעו חז"ל דכל אשה שאינה מתנהגת בנניעות זו תלא בל"כ כדי לא לפרוץ גדר הנניעות אך אחר שכבר נוצר מנצ שהרבה מאוד מבנות ישראל החרדים והלנועים הולכות בפאה נכרית והמטרה לכסות את ראשן, אפשר דכבר ליכא בזה משום דת יהודית וממילא גם לא מראית העין. וסברא זו יש להוכיח מהשה"ג עלמו שמטעם זה המיר פא"נ בחזר אף שלשיטתו יש בפ"ר משום דת יהודית, וזה פשוט דדבר שהוא מילתא דפריצותא מלד עלמו כגון בגד אדום או הדוק לבשר,

לא יהני שכל בנות ישראל ילכו כך וכן צפיאות הארוכות והמסולסלות ובנורה המושכת את העין והלצ וזאת מטרתם ודאי שאסורין וכל ההולכת כך עמידה לימן את הדין, אבל פאה נכרית המיועדת לכסוי הראש אף שנראית שער ענמה (כמוזן שגם בגד לנוע יכול להיות יפה), אפשר שאין בזה היום את האיסור של דת יהודית כנ"ל. וכבר כתב בשו"ת ישכיל עזדי ח"ו אהע"ז סי' ט"ז "ועינינו רואות שכן נהגו נשי רבנים גאוניס ואדמורי"ס ואין פונה פה", אך כמוזן במקומות שנהגו לא לילך בפאה נכרית ודאי דהעיקר להלכה דאסורה מלד דת יהודית או משום מראית העין וכדעת גדולי האחרונים אשר מפיהם אנו חיים ובפרט שגם השה"ג עלמו לא המיר צרה"ר.

ובדור זה שהפרוץ מרובה על העומד והסמ"א פוגע בכל חלקה טובה ורבים קמים עלינו מבית ומחוץ, לא נותר לנו אלא להשען על אבינו שבשמים ולהתחנן לפניו שתרבה הקדושה והצניעות בתוכינו, ויקוים בנו מקרא שכתוב כי אני ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, ונזכה כולנו לראות בקרוב בהרמת קרן התורה והקדושה בנחמת ציון וירושלים בב"א.

מנאי הדו"ש בכל עת ועונה

בן אחותך